

**2017-2021 YILLARGA MO‘LJALLANGAN “HARAKATLAR
STRATEGIYASI” VA 2022-2026 YILLARGA MOLJALLANGAN
“TARAQQIYOT STRATEGIYA”NING UMUMIY O‘XSHASH JIHATLARI**

Madraimov Xudaybergan Atabek og‘li.

*Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Fizika astranomiya
mutaxassisligi 1-bosqich magistranti*

Ochilov Abdirashid Abduqayum o‘g‘li.

*Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Fizika astranomiya
mutaxassisligi 1-bosqich magistranti*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada 2017–2021 yillarga mo‘ljallangan Harakatlar strategiyasi bilan 2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasi o‘rtasida uzviy bog‘liqlik mavjudligi, buu ikki strategiya bir-birining mantiqiy davomi ekanligi, ya’ni 2017–2021 yillarda boshlangan islohotlar 2022–2026 yillarda chuqurlashtirilayotganligi va yangi bosqichga olib chiqilayotganligi haqida so‘z yuritilgan.*

Kalit so‘zlar: *harakatlar strategiyasi, taraqqiyot strategiyasi, liberallashtirish, printsip, tamoyil, kapital.*

2017–2021 yillar uchun qabul qilingan “O‘zbekiston Harakatlar strategiyasi” hamda 2022–2026 yillar uchun ishlab chiqilgan “Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi” bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, ustuvor yo‘nalishlar va asosiy tamoyillar jihatidan ko‘plab o‘xshashliklarga ega. Har ikkala hujjat ham inson manfaatlarini ta‘minlash, ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarni davom ettirish, adolat va qonun ustuvorligini ta‘minlashni o‘zining markaziy maqsadi sifatida belgilaydi. Masalan, Harakatlar strategiyasi davlat va jamiyat qurilishi, qonun ustuvorligi, iqtisodiyotni rivojlantirish, ijtimoiy sohani mustahkamlash va xavfsizlikni ta‘minlash kabi 5 ta ustuvor yo‘nalishni belgilagan. Taraqqiyot strategiyasida esa odam qadri va erkin fuqarolik jamiyati, adolat va qonun ustuvorligi, iqtisodiy o‘rish, adolatli ijtimoiy siyosat, ma‘naviy taraqqiyot, global muammolarga yondashuv va xavfsizlik/chegaraviy siyosat kabi 7 ta ustuvor yo‘nalish aniqlandi. Bu ko‘rsatkichdan ham strategiyalar orasidagi qamrov doirasining kengaygani yaqqol ko‘rinadi

Harakatlar strategiyasi Prezident farmoni (PF-4947) asosida beshta asosiy yo‘nalishni belgilagan. Uning 1-yo‘nalishi **“Davlat va jamiyat qurilishini takomillashtirish”** bo‘lib, bu demokratik islohotlar, parlament va mahalliy hokimiyat vakolatini kuchaytirish, fuqarolik jamiyati institutlari hamda OAV roli oshirilishini nazarda tutgan. 2-yo‘nalishi **“Qonun ustuvorligi va sud-huquq tizimi islohi”** bo‘lib, sud hokimiyatining mustaqilligini mustahkamlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish kafolatlarini oshirish, tortishuv tamoyilini joriy qilish kabi ustuvor vazifalarni o‘z ichiga olgan, 3-yo‘nalishi **“Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirish”**, bunda makroiqtisodiy barqarorlikni saqlash, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish, xususiy mulk huquqini mustahkamlash va kichik biznesni rag‘batlantirish kabi chora-tadbirlar ko‘zda tutilgan. 4-yo‘nalishi **“Ijtimoiy sohani rivojlantirish”** (bandlikni oshirish, ijtimoiy nafaqalar va real daromadlarni izchil ko‘tarish, sog‘liqni saqlash va ta‘lim sifatini yaxshilash) 5-yo‘nalishi **“Xavfsizlik va bag‘rikenglikni ta‘minlash”** bo‘lib, konstitutsiyaviy tuzumni saqlab qolish, fuqarolar xavfsizligini ta‘minlash, millatlararo totuvlik va mudofaa salohiyatini kuchaytirish kabi masalalarni o‘zida mujassam etgan,

2022–2026 yillar uchun qabul qilingan Taraqqiyot strategiyasi esa yetti ustuvor yo‘nalish atrofida shakllantirilgan. Uning I-bobida **“Inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish”** maqsadi qo‘yilgan. II-bob **“Adolat va qonun ustuvorligini taraqqiyotning asosiy sharti qilish”**ni ta’kidlaydi. III-bobda **“Milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o‘sish sur‘atlarini ta‘minlash”** belgilanib, iqtisodiyot tarmoqlarini yangicha boshqarish va tadbirkorlikni oshirishga urg‘u berilgan. IV-bob **“Adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish”** – ta‘lim, sog‘liqni saqlash, bandlik kabi yo‘nalishlar ustida to‘xtaladi. V-bob **“Ma‘naviy taraqqiyot va madaniy-ma‘rifiy sohani yangi bosqichga olib chiqish”** bilan shug‘ullanadi (ma‘naviyat, ijodkor yoshlar tarbiyasi, milliy qadriyatlarni saqlash kabi masalalar). VI-bobda **“Milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda global muammolarga yondashish”** (ya‘ni iqlim, pandemiya, geosiyosiy tahdidlar va boshqa umumbashariy muammolarni milliy nuqtai nazardan hal etish) nazarda tutilgan. VII-bob **“Xavfsizlik va mudofaa salohiyatini kuchaytirish, ochiq tashqi siyosat olib borish”** bo‘lib, mintaqaviy va xalqaro barqarorlikni mustahkamlashga urg‘u beradi.

I. **Davlat boshqaruvi va fuqarolik jamiyati:** Harakatlar strategiyasida demokratik islohotlarni davom ettirish, parlament vakolatini kengaytirish, e-hukumat va shaffoflikni oshirish rejalashtirilgan. Taraqqiyot strategiyasida esa odamlarga xizmat qiluvchi “xalqparvar davlat” barpo etish tamoyili e’tiborda bo’ladi.

II. **Adolat va qonun ustuvorligi:** Ikkala strategiyada ham sud-huquq tizimi islohi markaziy o’rinda. Harakatlar strategiyasi sud mustaqilligini ta’minlash va tortishuv tamoyilini joriy qilishni (davlat hokimiyati ichida qonun ijodkorligiga e’tibor berish) nazarda tutgan. Taraqqiyot strategiyasida esa bu “taraqqiyotning asosiy va zarur sharti” darajasiga ko’tarilgan.

III. **Iqtisodiyot:** Harakatlar strategiyasida iqtisodiy barqarorlik, soliq-soliq siyosatini liberallashtirish, qishloq xo’jaligini zamonaviylashtirish, xususiy biznesni qo’llab-quvvatlash kabi vazifalar belgilangan. Taraqqiyot strategiyasida esa yuqori o’sish sur’atlariga erishish uchun tarmoqlarni transformatsiya qilish, mamlakat bo’ylab investitsiyalarni keng jalb etish ko’zda tutilgan.

IV. **Ijtimoiy siyosat va inson kapitali:** Harakatlar strategiyasida bandlikni oshirish, daromadlarni ko’tarish, ijtimoiy yordam va ta’lim/tibbiyot sifatini yaxshilashga e’tibor qaratilgan. Taraqqiyot strategiyasi esa kambag’allikni qisqartirish va har bir fuqaroning asosiy ehtiyojlarini qondirishni ustuvor vazifaga aylantirgan.

V. **Ma’naviy-ma’rifiy rivojlanish:** 2017–2021 strategiyasida bu masalalar boshqa yo’nalishlar doirasida ko’rib chiqilgan bo’lsa, 2022–2026 strategiyasi ma’naviyat, madaniyat, yoshlar tarbiyasini mustahkamlashni alohida V-bobida ko’zda tutadi.

VI. **Xavfsizlik va tashqi siyosat:** Harakatlar strategiyasining 5-bobi tarkibiga ichki xavfsizlik, millatlararo totuvlik va tashqi siyosat kiradi. Taraqqiyot strategiyasida esa soha ikki qismga bo’lingan: VI-bob milliy manfaatdan kelib chiqqan holda global muammolarni hal qilishni, VII-bob esa mudofaa va tashqi siyosatni ifodalaydi.

2017–2021 strategiyasida ustuvor yo’nalishlar asosan ichki ijtimoiy-iqtisodiy va huquqiy islohotlarga yo’naltirilgan bo’lsa 2022–2026 strategiyasida ulardan tashqari global muammolarga yechim izlash ham kiritilgan. Masalan, Taraqqiyot strategiyasi VI-bobida iqlim o’zgarishi, pandemiya kabi umumbashariy masalalar bo’yicha ham

chora-belgilari ko‘zda tutiladi. Shuningdek, yangi strategiya odamlar qadri va demografik barqarorlikni ta‘minlash kabi kengroq ijtimoiy masalalarga urg‘u beradi (masalan, pensiya hisoblash bazasini kengaytirish yoki boquvchisini yo‘qotgan oilalarni qo‘llab-quvvatlash kabi chora-tadbirlar belgilangan). Buning sababi – 2017–2021 yillardagi islohotlar natijasida yaratilgan zamin asosida yangi bosqichdagi taraqqiyot rejasi kengroq sohalarni qamrab olishi kerakligi e‘tirof etilganidan dalolat beradi.

Umuman olganda, Harakatlar strategiyasi (2017–2021) bilan Taraqqiyot strategiyasi (2022–2026) orasida izchil davomiylik kuzatiladi: ikkinchisi birinchisining asosiy printsiplarini saqlagan holda yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoit va xalqaro muammolar nuqtai nazaridan kengaytirilgan. Asosiy printsiplar – inson manfaatlari, adolat, mulk daxlsizligi va bozor tamoyillari, demokratiya va huquq ustuvorligi – har ikkala hujjatda markaziy o‘rinda. Ustuvor yo‘nalishlar taqqoslaganda ko‘riladiki, Taraqqiyot strategiyasida Harakatlar strategiyasining beshta yo‘nalishi zamonaviylashtirilib (masalan, “inson kapitali” va “global muammolar” kabi yangi komponentlar qo‘shilib), rag‘batlantiruvchi elementlari kengaytirildi. Bu uzviylik rasmiy manbalarda “Harakatlar strategiyasidan Taraqqiyot strategiyasiga” tamoyili nomi bilan izohlanadi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF–4947-sonli “2017–2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. – *lex.uz*
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF–60-sonli “2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. – *president.uz*
3. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF–160-son Farmoni. – *lex.uz*
4. Mirziyoyev, Sh. M. “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz.” – T.: “O‘zbekiston”, 2016.
5. Raximova, M. Sh. “O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi va ijtimoiy-siyosiy islohotlar”. – T.: Ijtimoiy fanlar, 2023.

6. Jo‘rayev, A. “Davlat boshqaruvi va fuqarolik jamiyati: islohotlar tahlili.” – T.: O‘zbekiston Milliy axborot agentligi, 2022.

7. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari milliy bazasi.

8. www.strategy.uz – Taraqqiyot strategiyasi portali.